

I redaktionen: Charles, Kerstin, Sonja och Gunilla F.

HAMRA

Byablå

MED EN BILD AV
R.J. SVENSSON MELLANGÅRD,
DÄR HAN FÖRNÖJD
POSERAR MED
1939:ÅRS JULGRAN,
VILL VI I REDAKTIONEN
ÖNSKA ER ALLA!

GOD JUL!

Hej igen alla Hamrabo(a)r!

Tack för att Ni tog emot vårt första Byablå!

Hoppas att inte alla ex hamnat i papperskorgen.

Nåja, skämt åsido!!

Vi fick faktiskt, som vi ju innerst inne hoppades, god respons och mycken uppmuntran. För detta buga vi och tacka.

Med det här i bakhuvudet är vi djärva nog att besvara med ännu ett nummer av vår lilla lokaltidning.

Håll till godo än en gång!

Rapport om skolans renovering och tillbyggnad

Arbetet med tillbyggnaden fortskrider, men kanske inte i den takt man skulle önska. Innan vi kan få tillbyggnaden med handikappanpassning klar och besiktad och därmed få ut beviljat bidrag får vi betala höga räntor på lån vi tagit för materialanskaffning.

För att inte dessa räntor ska tära för mycket på bidraget vore det bra om så många som möjligt ställde upp på måndagskvällarna så vi finge tillbyggnaden klar så fort som möjligt. Arbetsstyrkan brukar ligga på mellan 4-10 personer, dessa har vid flera arbetskvällar blivit bjudna på kaffe av sådana som inte själva alltid haft tillfälle att hjälpa till. Detta har uppskattats mycket.

Som alla kanske har sett är tillbyggnadens exteriör, med fönster ytterpanel och tak i stort klart. För närvarande pågår inre arbeten med plattsättning av väggar och tak. Elrör är dragna och arbetet med vatten och det sanitära ska just påbörjas.

Vi ska också under vintern göra klart det provisoriska köket och i anslutning till detta göra klart städutrymmet under trappan, där även varmvattenberedaren kommer att placeras.

Byggnadskommittén tackar alla som har ställt upp med olika insatser och hoppas på fortsatt intresse.

/Charles West/

Byggnadskommittén består av:
Charles West 80427, Hans Sandin 84017, Ulf Lewin 84119, Olof Eliasson 80424, Conny Svensson 84145, Gunilla Fransson 84176, Kjell Lundquist 84019 och Lars Solk 80729.

Styrelsen består av:
Charles West, Gunje Sandin, Ulf Lewin, Inger Andersson 84141, och Tomas Johansson 84125.

Ansvarig för uthyrning av skolan är Ulf Lewin 84119.

Åtskilliga Hamrabor i församlingens ringen har glädjande nog visat intresse för medlemskap i vårt byalag. Känn Dig välkommen också Du som har Dina rötter i Hamra eller som fortfarande har Hamrasand i skorna! Just nu är byalaget i stort behov av stöd på olika sätt. Låt oss alla hjälpas åt att få vår gamla skola iordningställd till nytta och trevnad för vår by med omnejd!

Den traditionella julfesten är planerad till den 9 januari 1993 och ska väl kunna genomföras trots renoveringsarbetena.

Förra julfesten besöktes av över 100 personer. Hoppas att stundande julfest röner lika stort intresse. Vi hoppas att vi då delvis kan utnyttja tillbyggnaden.

FAMILJENYTT

Tre barn födda i Hamra innevarande år. Detta bådär gott för byns
framtid
Välkomna till världen

Mattias Undebeck, Hamra Norregård
Magnus Waltersson, Hamra Norregård
Pontus Petersson, Hamra Björsebo

Två familjer inflyttade under året
Välkomna till vår by

Anette Möller och Boris Claesson med dottern Johanna,
Hamra Lunnagård

Lise-Lott Kilén och Ulf Petersson med söner Petro och Pontus,
Hamra Björsebo

Draven

Om Draven är denna gång inte så mycket att förtälja då Länsstyrelsen ju skickat ut sin informationsskrift Draven-Nytt. Vi tar för givet att den kommit i alla brevlådor. Den ger en god bild av vad som händer och kommer att hända med Draven inom den närmaste tiden. För de av denna tidsnings läsare som ev inte erhållit Länsstyrelsens information saxa vi följande:

Preliminär tidsplan
(så som vi hoppas den ska fungera)

Sept 1992	Ansökan till vattendomstolen lämnas in
Mars 1993	Vattendomen klar
Juni 1993	Naturreservatet bildas
Juli-Aug 1993	Vallarna börjar byggas
Sommar-höst- vinter 1993	Sly och ungskog röjs, vass bränns porsen i södra Draven slås
Mars 1994	Dammluckorna stängs, vattnet börjar stiga
Sept 1994	Efterarbeten, bl a reparation av vägar etc

Restaureringen beräknas kosta 5 milj varav Gislaved och Värnamo kommuner bidrar med sammanlagt 1,2 milj. Naturvårdsverket och Länsstyrelsen ställer upp med resten. Diskussioner har förts att försöka skydda det värdefulla orkideområdet i Draven.

Alla floravänner avvaktar med spänning huruvida åtgärderna kommer att beaktas. Skada vore emellertid om ett så unikt och ovanligt område skulle försvinna.

Under sommaren har en arbetsgrupp för Draven gjort ett studiebesök vid Hornborgarsjön där liknande åtgärder som vid Draven företagits.

Gruppen bestod av representanter för markägarna, fågelklubbarna, jaktvårdsområdet och kommunen. Hamra representerades av Sven-Olof Johansson och Joel Catoni.

I backspegeln

Idag är det en självklarhet för alla barn att få gå i skola och erhålla allmänna baskunskaper.

Så har det inte alltid varit. Innan folkskolestadgans tillkomst år 1842 var det många barn som inte fick del av de rättigheterna. Möjligen fick de "lära stafva och läsa i bok" som det hette på den tiden, av någon gammal knekt, eller i bästa fall av socknens klockare, där det fanns en sådan.

Läskunninga föräldrar och då särskilt mödrarna, har bakom förlåten gjort ovärderliga insatser i vår folkundervisning.

Mor satt vid spinnrocken. Ett flämtande talgljus kastade långa skuggor i stugans mörka vrår, och glöden värmde från den öppna eldhärden. I sitt knä hade mor ABC-boken eller katekesen, och så den lilla pojken eller flickan på en pall vid sin sida. Många kunskapsfrö såddes på detta sätt. Flitens lampa lyste i dubbel bemärkelse.

De s k skolmostrarna, dvs utbildade men läskunninga kvinnor, gjorde också betydelsefulla insatser på folkundervisningens område.

Med anledning av att det i år är 150 år sedan 1842 års folkskolestadga antogs kan det vara lämpligt att i detta nummer av vårt Byabla erinra något om hur det var med skolgången i Hamra under gångna tider.

Bilden är långt ifrån fullständig då det varit svårt att få fram exakta namn och data. Vi reserverar oss för ev minnesfel, men kanske den ändå kan ge en liten föreställning om hur det varit med skolgången i byn under en viss tidsepok.

Skolan i Hamra åren 1893 - 1953

Innan skolan i Hamra byggdes förekom sk ambulerande skola, dvs att undervisningen skedde i hemmen. De olika gårdarna upplät sina många gånger små utrymmen. Det berättas t ex att i ett hem fick familjens sovrum tas i anspråk.

Namnen på nuvarande ägare inom parantes

1894-1896	Amandus Ludvig Öhrn, Hamra Norregård (Rosa Syrén)
1897	Johan Börjesson, Hamra Norregård (Olle Petersson)
1898-1903	Jakob Lundstedt, Hamra Knutsgård (Tommy Ask)
1904	S-A Berglund, Hamra Lunnagård (Boris Claesson)
1905	Manfred, efternamn okänt, Hamra Lunnagård (Lennart Andersson)
1906	Nils Lundstedt, Hamra Lunnagård (Joel Catoni)
1907	Johan Lundqvist, Hamra Lunnagård (Erik Lundqvist)
1908	"Anners-Erikas", Hamra Lunnagård (Mikael Landin)
1909	Gustav Petersson, Hamra Byagård (Ingvar Petersson)
1910	Invigdes Hamra nybyggda skolhus där undervisningen pågick tom år 1953.

Ovanstående uppgifter lämnade av Mimmi Sjögren så som hon hört berättas och själv ihågkommit.

Lärare och lärarinnor i Hamra åren 1893-1953

Anna Björkman, Hedvig Ekbom, Anna Haglund, Dagmar Ode,
Greta Granat, Anny Engström, Astrid Alvin-Kraft,
Effie Ahlström-Björnhag, Ruth Svensson-Assargård
Ingrid Håkansson-Jannert, Majken Lindeberg
Selma Severinsson, Johan Andell, Karin Augustsson
Åke Dahlqvist, Kerstin Björndin, Elin Håkansson

Dessa uppgifter har gemensamt sammanställts av minnesgoda Hamrabor

Av ovan nämnda lärare var det Hedvig Ekbom som hade längsta
tjänstgöringstiden ungefär 30 år.

När Ruth Svensson - Assargård, som var folkskollärare, tillträdde
tjänsten i Hamra år 1933 ändrades skolformen till sk B:3-skola.
Detta innebar att även folkskolebarnen fick sin undervisning på
hemmaplan.

Sålunda undervisade samma lärare barn alltifrån nybörjarstadiet
till elever i årskurs 6.

Småskolebarnen hade sina lokaler på skolans övervåning. De övriga
klasserna befanns i skolsalen på nedre botten.

Fortsättningsskola pågick också i Hamra uppdelad i två 6-veckors
pass, före och efter barnens konfirmation.

Slöjdundervisningen för flickor leddes av skolans ordinarie
lärare, medan träslöjden för pojkar fr o m år 1933, skedde under
Erik Andersson i Lunnagård, ledning.

Han upplät även lokaler för ändamålet.

Idag ställer man sig undrande hur det var för både lärare och
elever med undervisning på så olika plan både vad det gällde
lokaler och kunskapsnivåer.

En Hamrabo yttrade en gång skämtsamt "Vi hade den absolut sämsta
skolformen B:3-skola, men tack vare bra lärare så blev det folk av
oss ändå."

Kerstin Rybeck

Årskurs 1948-1949
i Hamra skola
Lärare:
Åke Dahlqvist

Fotot har väl-
villigt ställts
till förfogande
av Ingvar Petersson

Nedanstående har Jenny Nydén, född i Hamra, Bredaryd, den 1 juli 1890, berättat för undertecknad, Kerstin Rybeck, vid besök i hennes hem den 10 februari 1976.

Jag började småskolan i Hamra 1897 eller 1898, jag minns inte säker vilket år det var. Läsåret började då i januari, och eftersom det inte fanns något skolhus i Hamra på den tiden fingo vi gå i hemmen. Skolan byggdes ju sedan 1909. Första klassen gick vi hos ett par som hette Johan och Märta Börjesson. De bodde då på det stället som Olle Pettersson numera äger. Vi voro 8 - 10 nybörjare och vi höllo till i en liten kammare. Min första lärarinna hette Anna Björkman. Hon var troligen kommen från Södra Unnaryd och var gift med Frans Björkman. De hyrde hos Britta Jonasson. Skolan började vid klockan 9 på morgonen och slutade vid 4-tiden. Vi gingo varje dag eftersom undervisningen bara varade en halv termin. Resten av terminen tjänstgjorde lärarinnan i Nordsocknens skola.

Vi hade skolbänkar som vi sutto två tillsammans i. På väggen hängde planscher med alfabetet och jag har för mig att det fanns en stor svart tavla på väggen som vi fingo gå fram och skriva på ibland. Vi hade små griffeltavlor i bänkarna. Jag har fortfarande kvar en pekpinne som min far täljde till i trä och som jag använde till att följa bokstäverna med när jag lärde mig läsa. En penna har jag också som far köpte när jag gick i andra klassen. Den är extra fin med löst bly och små silverbeslag. Av undervisningen kommer jag mest ihåg att vi hade kristendom när vi lärt oss att läsa. Då användes Martin Luthers lilla Katekes och Biblisk Historia. Vi lärde oss små böner samt Fader Vår och Välsignelsen.

Varje skoldag började med morgonbön och jag tror att vi så gott som dagligen sjöngo psalmen "Jesu, låt mig städse börja". Innan vi gingo hem på aftonen sjöngs också en psalm och lästes en bön.

När jag började andra klassen flyttades undervisningen till Jakob Lundstedts gård i Hamra. Nuvarande ägare till den är Tage Andersson. Lundstedts hustru hette Malin och hon var syster till Severin Hansson i Hamra Lunnagård. Lärarinna var Hedvig Ekbom. Hon hade kommit från Skaraborgs län och fick sin första plats i Hamra. Hon var då bara omkring 20 år. Skolsalen var inredd i ett stort rum på nedre botten med gaveln mot Bredaryd. Där fanns en öppen spis som vi eldade i själva. Städä fick vi också göra så gott det gick. Mat hade vi med oss i korgar. De barn som bodde närmast fingo gå hem och äta.

Examen förekom i både första och andra klassen och då var pastor Elmblad närvarande. Betyg fick vi också i form av små lappar.

När jag slutat småskolan började jag i Bredaryd. Det var lång skolväg men vi tänkte inte på annat än att det skulle vara så och vi hade roligt på skolvägen. Helga i Peter Nicklassas och jag voro särskilt goda vänner och ibland hände det att jag gick med henne den gamla kyrkvägen från Kroan mot Hamra Håkansgård.

Jag gick fyra år i Bredaryd. Skolvik var namnet på skolan, och skollärare Jonsson var min lärare alla åren. Han var en snäll lärare och mycket musikalisk. Han var också församlingens organist. Läroämnena som förekom var kristendom, räkning, skrivning, naturlära, geografi, ritning och sång och kanske något mer ämne som jag har glömt nu. Till sången hade vi orgelmusik. Räkning hade jag svårast för. Kristendom och naturlära var roligast.

Första hälften av terminen gingo vi måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar och voro fria på onsdagarna. Sedan bytte det och vi gingo onsdagar resten av terminen. Samme lärare hade på den tiden alla klasserna och undervisningen delades på det sättet.

När vi hade gått ut första klassen förekom s k lördagsförhör. De barn som inte hade åldern inne för konfirmationsläsning fingo då särskild undervisning på lördagarna. Det var mest kristendom, men även andra ämnen förekom. Det var liksom en repetition av det vi läst innan. Slöjd förekom också på lördagarna för dem som ville. Det var inte obligatoriskt på den tiden. Under passionstiden fingo vi skolbarn följa med vår lärare till kyrkan när det var s k "akteda". Passionspredikan hölls då i kyrkan på vardagsförmiddagarna.

När jag skulle börja konfirmationsläsningen skrevs jag in att läsa för Elmblad. Vi var en stor skara, men det finns inte många kvar som lever nu längre. Vi började läsningen på hösten och undervisningen ägde rum i ett litet hus till vänster om stora byggnaden i Havrida Prästgård. Vi hade mycket läxor i Bibel, Psalmbok och Katekes. Jag kommer ihåg att vi över jullovet hade tolv psalmer i läxa. Vi behövde inte kunna alla utantill, men minst tre skulle vi kunna som ett rinnande vatten. När läsningen började undrade Elmblad om det fanns någon som kunde åtaga sig att bli klockare under lästiden. Det var ingen som svarade, men när han frågade på nytt steg David Lund fram och sade: "Jag kanske kan försöka". Sedan var David klockare hela lästiden och Elmblad, som själv inte kunde sjunga, var tacksam över hjälpen.

Att vi fingo så mycket psalmer i läxa berodde på Elmblads stora kärlek till psalmer och diktning. Han framhöll ideligen att när vi blir gamla och ligger vakna om nätterna är vi tacksamma över att kunna läsa psalmer ur minnet. Och tänk vad rätt han hade! När jag inte kan sova om nätterna ligger jag och läser den ena psalmversen efter den andra. Elmblad var änkeman och hade en liten flicka som hette Harriet. Som piga hade han under min lästid Ida i Liatorp. Hon gifte sig sedan med Noak Johansson, som var bror till Elmblad. Innan konfirmationen var vi bjudna till vår läsepräst på kalas.

Konfirmationen var på våren och jag hade en ny svart klänning som min faster Hanna Nydén sytt. Innan vi skildes för sista gången efter konfirmationen tog Elmblad adjö av oss och höll ett litet personligt tal till var och en. Aldrig har jag kunnat glömma hans avskedsord till mig:

- Jag önskar det skall gå Dig väl, Jenny. Ja, det önskar jag verkligen!

Jenny Nydén
i finrummet
beundrande
sin praktfulla
clivia

Vi Unga!

Hej alla ni i Hamra. Ni kanske vet om att det finns en klubb för ungdomar, barn och vuxna som heter Vi Unga i Hamra. På Vi Unga gör vi allt möjligt och allt omöjligt som t.ex. göra utflykter, pyssla, vara ute, baka och ordna Luciafester och tipspromenader.

Är du intresserad?

Medlemsavg. är: 10 för ni som är under 7 och över 25. Och 30 för ni som är emellan 7-25.

Vill du bli medlem i Vi unga.

Så ring. "Kassören"

Patrik Almqvist

Tel: 84027

Välkommen!

av Anna

i Palmebo

LYSTRING!!!

VI TAR GÄRNA
EMOT

LOTTERI
VINSTER

Tillsammans med detta nummer av Hamra Byabla medföljer Ditt medlemskort i Hamra Byalag för 1992.

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften?
100 kronor/familj - 50 kronor/enskild
Insättes på Postgiro 4911795-5 eller på Bankgiro 5787-2657